

KOZMETIKUS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

KOZMETIKUS

Feladatok és tevékenységek

Külső megjelenésükben az emberek a szűkebb vagy a tágabb társadalmi környezetük normáihoz és értékrendjéhez próbálnak igazodni. A testápolás és a szépítkezés minden korban azt a célt szolgálta, hogy az éppen uralkodó szépségideált segítsen elérni. A kozmetika (a görög „*kozmosz*” szó, díszítést is jelent) a kulturális együttélés egyik fontos összetevője.

Az emberek igényének megfelelően megkülönböztetünk bőrápolást, testápolást és egészségápolást. Ez a három összetevő szorosan összefügg egymással, és megvalósításukban számos eljárást és kozmetikai készítményt alkalmaznak. A kozmetika alapelve a testi és lelki egészség megőrzése.

Az egészség megtartását segíti a megelőzés és a folyamatos gondozás. A helytelen táplálkozás, a dohányzás, a túlzott alkohol- és gyógyszer-fogyasztás, a stressz és a mozgáshiány egyaránt oka lehet az egészség károsodásának, és negatívan befolyásolhatja a bőr állapotát. A kozmetika magáénak vallja az egészséges életmód elvét, és ezt beépíti a kezelési tervekbe.

A kozmetikus *tevékenysége három fő területet ölel fel*: kezelés, szakmai tanácsadás és kozmetikai készítmények eladása.

Szűkebb értelemben a kozmetika a bőr kezelésével foglalkozik. A kozmetikus *fő feladata* a bőr működésének szabályozása, a bőr károsodásának kezelése és megelőzése. A bőrbetegségek a bőrgyógyász szakorvos (dermatológus) hatáskörébe tartoznak. A kozmetikusnak azonban ismernie kell a különböző bőrelváltozásokat (ekcéma, pikkelysömör, akne stb.), hogy felismerje azokat, orvosi kezelést ajánljon, illetve a megkezdett orvosi kezelést kozmetikai beavatkozásokkal folytassa és támogassa. Ezen kívül a kozmetikus szépségápoló, szépítő (dekoratív) feladatot is ellát. A bőrt kozmetikai kezeléssel és megfelelő make-up alkalmazásával szebbé és ápoltabbá teszi. A kozmetikus alapszinten ismeri és tanulja a színházi előadások, a filmforgatás és televíziós felvételek, valamint a fotózás során alkalmazott sminkelés alapszabályait és technikai fogásait is, de ezek a tevékenységek főleg a sminkes szakma sajátjai. A kozmetika nem szorítkozik a

felületi kezelésekre, hanem pozitív hatása van a lelki egyensúlyra, az egyén közérzetére és szociális kapcsolatteremtő képességére is.

A szakmai tanácsadás során a kozmetikus információkat ad a kozmetikai szerek hatásáról és azok szakszerű használatáról. Ezáltal a vendégek útmutatást kapnak az otthoni kezelésekhöz is. A tanácsadás keretében a kozmetikus megismerkedik a vendég táplálkozási és életmódbeli szokásaival, és azokat helyes irányba befolyásolja. A tanácsadásra jó alkalom nyílik a kezelések előtt és alatt, a kozmetikai szerek eladása és a vendéggel folytatott beszélgetés során.

A szakmailag orientált eladás nem csupán azt jelenti, hogy a kozmetikus árukat ad el. A vendég kívánságainak figyelembe vételével, szakmai ismeretei és tapasztalatai alapján el kell döntse, melyik készítmény a legmegfelelőbb a vendég bőrének tisztítására, gondozására, védelmére és szépítésére.

A kozmetikus tevékenységeinek részletes bemutatása

A kozmetikus tevékenysége mindig a felszereltségtől és a személyes lehetőségektől, illetve képességektől függ.

Az alább leírt tevékenységeket a nagy kozmetikai intézetekben specializált munkaező (például a bőr kezelését, dekoratív kozmetikát), míg a kisebb üzletekben a kezelést általában egy szakember végzi.

A kezelés előtti tevékenységek

A kozmetikai kezeléseket megelőzően a munkaterület előkészítése, takarítása, portalanítása, a megfelelően tiszta környezet kialakítása részben esztétikai, részben higiéniai okok miatt fontos részét képezi a kozmetikus munkájának. Ezt követi a szükséges munkaeszközök és anyagok előkészítése, például: csészek és tálkák, fejkendő, homlokpánt, törölkendők. A tisztításhoz, ápoláshoz és dekoratív kozmetikához használt készítmények előkészítése során a kozmetikusnak figyelembe kell vennie a vendég bőrtípusát, ízlését, stílusát. Az előkészület része a készülékek és berendezések, mint például a gőzkészülék vagy az iontophorézishez szükséges készülék beállítása.

A vendég fogadását és kényelmes elhelyezését a kezelőszékben a homlokpánt vagy a fejkendő felhelyezése, majd a kért szolgáltatások, esetleg a különleges igények megbeszélése követi.

A kezelendő bőrterületek (pl. arc, nyak) megtisztítása a szennyeződésektől különböző tisztító készítményekkel történik. A kozmetikus a bőr letisztítása után az új vendégek esetében meghatározza a vendég bőrtípusát (zsíros, száraz, normál, vegyes, öregedő, fiatal, aknés stb.), vagy törzsvendég esetében fölméri az aktuális bőrállapotot. A további kezelés előtt nagyon fontos a bőrelváltozások okainak kiderítése a vendég kikérdezésével.

A bőr kezelése

A kezelést megelőző előkészületeket, és az igényfelmérést követően a bőrtípussal, a bőr állapotával és a vendég kívánságaival összhangban levő kezelés végrehajtása következik. A kozmetikus a bőr típusának megfelelő krémeket és pakolásokat tesz az arcra és a nyakra, majd kézzel a bőrbe masszírozza azokat. Az arcbőr, nyak és dekoltázs mélytisztítása peeling (hámlasztó) készítményekkel vagy kefe-masszázzsal történik. A vérkeringés fokozása és a bőr lazítása céljából (így a bőr alkalmasabb lesz a további kezelésekre) arcgőzfürdőket használ. Különböző gyógyító sugarakat kibocsátó berendezésekkel kezeli a gyulladt és heges bőrt. Mélyhámlasztással eltünteti a hegeket, májfoltokat és bőrhibák (például mitesszereket és pattanásokat).

Pakolásokat és/vagy maszkokat helyez fel ecset vagy az ujjak segítségével a bőr feszességének javítása, a vérkeringés elősegítése, a gyulladt bőr megnyugtatása érdekében. Biotron lámpát (sárga fény) alkalmaz az arc felületére gyógyítás, gyulladáscsökkentés céljából, vagy az egész testet besugározza szoláriumban.

A kezelés további elemei lehetnek még az alábbi szolgáltatások

Kozmetikai masszázs

A kozmetikai masszázs nem tekinthető gyögmasszázsnek, annak ellenére, hogy a gyögmasszázsból vette át masszírozási fogásait. (A gyögmasszázs a speciálisan kiképzett masszőrök tevékenységi körébe tartozik.)

Az arc kozmetikai masszázsának az a célja, hogy segítse az arc vérkeringését, serkentsen a bőr anyagcseréjét, erősítse a kötőszövetet, fokozza a bőr rugalmasságát, edzze az arc mimikai izmait. Fő célja a hatóanyag bevitelének fokozása.

Kozmetikai szőrtelenítés

A zavaró testszőrzet eltávolítása például a karokról, lábokról, hónaljról és az arcról.

Mechanikai szőrtelenítés történhet:

- ◆ A szőrszálak csipesszel való kihúzásával (például a szemöldöknél).
- ◆ Meleg gyantával, amikor a megmelegített gyantát a megfelelő bőrterületre felkenik, majd kihülés után a beágyazódott szőrszálakkal együtt eltávolítják.
- ◆ Alkalmazhatják a hideg gyantás eljárást is, amikor a celofán vagy a vászoncsíkokra felhordott gyantát teszik a megfelelő bőrterületre, majd később a hozzáragadt szőrszálakkal együtt eltávolítják.

Villamos árammal történő szőrtelenítés (epilálás):

- ◆ A szőrtüszőt a rövid ideig ható áramlökések által kiváltott melegítés roncsolja (általában csak a zavaró arcszőrzet eltávolítására használják).
- ◆ A szőrtelenítés után gyulladás gátló krémet kennek a kezelt bőrterületre.

Dekoratív kozmetika

A dekoratív kozmetika célja az arc szépítése megfelelő smink alkalmazásával. Bizonyos vonások hangsúlyozásával kiemeli az arc előnyös vonásait, az arc formájának hibáit, a bőrhibákat, és ráncokat pedig eltakarja. A kozmetikus hétköznapi és alkalmi sminkek készítését egyaránt vállalja. A zavaró bőrhibákat, pigmentfoltokat ügyesen elhalványítja, vagy eltakarja, különböző árnyalatú alapozók segítségével. Az arc egyes részeit púder és pirosító felhasználásával színezi. A szempillákat és a szemöldököket ideiglenes, vagy tartós színezéssel, festéssel emeli ki. A kar és az arc erősebb, illetve sötétebb szőrszálait szőkítéssel halványítja el. Szemhéjnyékolót, szemhéjkihúzó és szemöldöktust visz föl, esetenként műszempillákat ragaszt föl, vagy szempillafogó segítségével a szempillákat formálja. Az ajkak színezését, kontúrozását és formára rajzolását ajkrúzs segítségével az aktuális divatnak, vagy a vendég egyéniségének megfelelően alakítja.

Tanácsadás a kozmetikai készítmények hatásmódjáról és szakszerű alkalmazásáról

A kozmetikai kezelések előtt, alatt és után a kozmetikus tanácsot ad a vendégeknek a különböző bőrproblémákra, smink és egyéb szépségápolási kérdésekre vonatkozóan, valamint az otthoni kezelésekkal kapcsolatosan. A vendég bőrtípusának megfelelően kozmetikai készítményeket ajánl. A bőr szépségének és fiatalságának megtartásához szükséges táplálkozási és életmódbeli szokásokról, a szépségápolás és az egészséges életmód összefüggéséről tájékoztat. Javaslatokat tesz az arctípusnak megfelelő smink otthoni elkészítésére és annak eltávolítására vonatkozóan.

Kozmetikai készítmények eladása

A bőrtípusnak megfelelő kozmetikai készítmények ajánlása, az ápoló és dekoratív kozmetikumok, parfümök, testápoló szerek, napkrémek eladása a kezeléseket követően az otthoni szépségápolást segíti elő. A kozmetikus saját előállítású készítményeket, krémeket, napvédő szereket is eladhat vendégeinek. Az állandóan bővülő termékkínálatban való megfelelő eligazodás, az új termékek megfelelő ismerete, a naprakészség érdekében a kozmetikus számára elengedhetetlen a kozmetikai cégek szaktanácsadójával való együttműködés.

A kozmetikai áruk beszerzését többnyire saját maga végzi, illetve közreműködik az utánrendelések elkészítésénél. A megrendeléseket követően elszámol a cégekkel és beszállítókkal.

Munkaeszközök, szerszámok, alapanyagok

A kozmetikusok igen sokféle és változatos anyaggal dolgoznak. A kozmetikai kezelés során - a kozmetikai készítményeken kívül - különböző technikai berendezéseket is használnak.

A hatóanyagok a következők lehetnek:

- ◆ tisztító készítmények,
- ◆ fertőtlenítő szerek,
- ◆ hámlasztó krémek,
- ◆ hideg vagy meleg gyanta,
- ◆ masszázsolaj, arcpakolások,

- ◆ maszkok bőrtípus szerint,
- ◆ krémek.

A smink készítéséhez:

- ◆ alapozókat,
- ◆ púdert,
- ◆ pirosítót,
- ◆ szemöldök ceruzát,
- ◆ különböző szemhéjárnycíkolókat,
- ◆ szemkihúzókat,
- ◆ ajakrúzst,
- ◆ kontúrceruzákat,
- ◆ parfümöket,
- ◆ testápolószereket és
- ◆ napvédőszereket használ.

A legfontosabb eszközökhöz tartoznak:

- ◆ gőzölő,
- ◆ bio- iontoforézis,
- ◆ ultrahang,
- ◆ fogyasztógépek,
- ◆ nagyítós lámpa,
- ◆ steril tű,
- ◆ csipesz,
- ◆ epilátor,
- ◆ infravörös lámpa.

Munkahely, kapcsolat

A kozmetikus érdeklődésének és lehetőségeinek megfelelően elhelyezkedhet kozmetikai szalonokban, szépségszalonokban, kozmetikai szaküzletekben, fitnessz-központokban,

illatszer boltokban és kozmetikai cégeknél. A munkahely és a munkakapcsolatok jellegét a végzett tevékenység határozza meg elsősorban.

A kozmetikus többnyire önállóan dolgozik. Leggyakrabban a vendégekkel van kapcsolatban, akikkel nagyon jellegzetes, bizalmi viszony alakulhat ki. Nagyobb kozmetikai szalonokban, ahol a munkát gyakran részmunka-folyamatokra bontva szervezik meg, a többi kollégával való együttműködés igénye is felmerül.

Előnyös lehet, ha van kialakult kapcsolata bőrgyógyással, akivel közös kezelési tervet lehet kidolgozni a problémás bőrű vendégek részére. Bőrgyógyászati rendelőkben és klinikákon, valamint kozmetikai sebészeteken közvetlenül is együtt dolgozhatnak a kozmetikusok és bőrgyógyászok.

A szépség-farmok, kozmetikai szállodák a kozmetikusok mellett masszőröket, orvosi lábápolókat, dietetikusokat is alkalmaznak.

A drogériák kozmetikai részlegén, a gyógyszertárakban, áruházakban, illatszerboltokban és fodrász szalonokban a kozmetikus szakeladóként vagy munkatársként dolgozhat, és munkájában a szaktanácsadás és az eladás foglalja el a fő helyet.

A kozmetikai iparban a kozmetikus eladóként vagy tanácsadóként dolgozhat a cég saját üzletében. Itt reklámelőadásokat tart a testápoló szerekről és bemutatókat szervez a cég gyártmányainak használatáról.

A kozmetikai utazó ügynök a cég ügyfeleivel tartja a kapcsolatot és bemutatja az új készítményeket.

Az elosztóhálózattal működő kozmetikai cégek kozmetikusokat alkalmaznak területi képviselőnek, hogy kapcsolatot tartsanak a terület kereskedőivel.

Követelmények

A szakmai tudás mellett a vendégek nagyon fontosnak tartják, hogy a kozmetikus kedves ember legyen. Sokat jelent, ha komolyan veszi a vendég legapróbb gondjait is, a mitesszerektől kezdve a szarkalábakig. Miközben a kozmetikus a vendég testrészeit kezeli, nem takarékoskodhat saját erejével. A kozmetikus emellett sokszor kényelmetlen testhelyzetben dolgozik. Az üzlet fenntartásához üzleti érzékre is szükség van. A könyvelést is pontosan kell vezetni. A kozmetikus csak akkor tudja vendégei mindennapját megszépíteni, ha az üzlet is jól megy.

Alapismeretek, készségek

Az önálló és felelősségteljes munkavégzéshez a kozmetikusnak **biológiai, kémiai** és **pszichológiai alapismeretekre** van szüksége. Ismernie kell az emberi test, a különböző szervek, szövetek, sejtek felépítését, működését és működészavarait.

A kémiának fontos szerepe van a kozmetikában, mivel a kozmetikai készítmények egy része vegyi anyag. A kozmetikusnak ismernie kell a készítmények összetételét és hatásmódját, hogy ki tudja választani a megfelelő készítményt és ellenőrizni tudja a hatását.

A **pszichológia** területéről a kozmetikus számára fontosak az emberi magatartásról szóló ismeretek, mivel ezeket figyelembe kell vennie a vendégekkel való mindennapos érintkezésben.

A szakmai hozzáértés és a kezűgyesség mellett a kozmetikus szakma gyakorlásához fontos a **kommunikációs képesség** is. A kozmetikai szolgáltatásnál alapvető, hogy kapcsolatot tudjon teremteni az emberekkel, és megfeleljen a vendégek elvárásainak.

Testi és lelki igénybevétele

A **testi igénybevétele** a kozmetikus szakmában általában nem nagy. Bizonyos kézmozdulatok, és a kezelések során felvett kényelmetlen testhelyzetek viszont elfáraszthatják a vállakat, a gerincoszlopot, a kézizmokat és inakat. Különösen nagy megterhelésnek van kitéve a hát és gerinc és az egész napos használatban könnyen elfárad a szem.

A munkahelyi körülmények általában nagyon jók. Nem kell káros környezeti tényezőkkel számolni, a munkaszobák általában modernnek, praktikusak és barátságosan vannak berendezve. A kozmetikus szakma manapság még csaknem teljesen női foglalkozás.

A kozmetikus **lelki megterhelése** különböző lehet. A munka nem nevezhető egyhangúnak. Néha az idő szorításában kell dolgozni, de nem ez a jellemző, és nem is lenne kívánatos, hiszen a kozmetikusnak nyugalmat és kiegyensúlyozottságot kell sugározni.

A munkaidő egy vagy két műszakos, csak kivételesen fordul elő éjszakai munka (pl. színházban, televízióban).

Érdeklődés

Senki nem tud elégedett lenni a munkájával, ha az nem találkozik valamilyen mértékben az érdeklődési körével. A szakemberek szerint ehhez a foglalkozáshoz az alábbi 17 érdeklődési irányból a legfontosabbak a következő ábrán bejelöltek.

Szabadban végzett munka	Növényekkel, állatokkal foglalkozni	Emberrel együtt dolgozni	Testi erő kell hozzá	Fornákkal, vasalókkal végzett munka	Kézi erővel, szerszámokkal végzett munka	Technikai feladatokkal ellátni	Iskolában dolgozni	Emberrel együtt dolgozni	Először, vasalóval	Tiszta környezetben dolgozni	Gépeket összeszerelni és javítani	Automata gépekkel dolgozni	Fémekkel dolgozni	Elektronikus készülékekkel dolgozni	Építőipari munkákkal dolgozni	Laboratóriumban dolgozni
		X							X							

A sikeres képzés és a későbbi szakmai továbbképzés a személyes képességeken múlik. Íme ezzel kapcsolatban a szakemberek értékelése:

A kozmetikusoknak a munkájuk sikeres végzéséhez jó kapcsolatteremtő készség, kez ügyesség és ötletgazdagság szükséges. Ezen kívül ez a szakma igényli a jó beszédképességet is.

Szakképzés

Kozmetikusnak csak érettségi után lehet jelentkezni. A kétéves képzés után a tanulók szakmunkás bizonyítványt kapnak. A felvételi további követelménye, hogy a kozmetikus jelöltnek egy kozmetikus mestert kell találnia és választania, akinél a képzés gyakorlati idejét tölti.

A képzés alatt a tanulók a következők ismeretekre tesznek szert:

- ◆ Hogyan vizsgálják meg a bőrt a felszín állapota és felépítése, a színe, a faggyú- és verejtékkiválasztás, a ráncképződés és a bőrhibák szempontjából?

- ◆ Hogyan lehet felismerni a különböző bőrtípusokat és a kóros bőrelváltozásokat, zavarokat?
- ◆ Mire kell vigyázni a gőzzel vagy a hámlasztással (peeling) történő mélytisztításkor, és hogyan kell a faggyúmirigy-cisztákat, mitesszereket eltávolítani?
- ◆ Hogyan alkalmazzák a kozmetikai masszázst?
- ◆ Mi a különbség a kozmetikai pakolás és maszk között, hogyan kell ezeket elkészíteni, felhelyezni, illetve eltávolítani?
- ◆ Hogyan kell a kozmetikai kezeléseket végezni, például bőrhibák, korai ráncosodás, napfény okozta bőrkárosodás ellen?
- ◆ Hogyan kell elkészíteni a nappali és alkalmi sminkeket, hogyan kell a bőr hibáit elfedni, hogyan kell a szemöldököt és a szempillákat formázni és festeni?
- ◆ Mire kell vigyázni, amikor a zavaró szőrszálakat csipesszel, hideg vagy meleg gyantával, illetve szőrtelenítő krémmel távolítjuk el?
- ◆ Milyen eszközöket használnak a modern kozmetikában, hogyan kell ezeket használni, hogyan kell a műszereket és készülékeket tisztítani és fertőtleníteni?

A szakképzés OKJ azonosító száma: 51 7812 01

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A kozmetikus foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

A szakma jövőjéről készült tájékoztatás a <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php> weblapon érhető el, a foglalkozás megadásával.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 1999-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.

A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.